

Ancuța Elena FRANȚ

CRIMINALISTICĂ

Curs universitar

Ediția a II-a, revăzută și adăugită

Universul Juridic

București

-2021-

CUPRINS

Capitolul I

Noțiuni de bază pentru înțelegerea Criminalisticii..... 11

1. Noțiuni introductive.....	11
1.1. Aspecte generale. Cadrul care a generat apariția Criminalisticii ..	11
1.2. Definiția Criminalisticii	12
1.3. Obiectul de studiu și sistemul Criminalisticii	14
2. Legătura Criminalisticii cu alte științe.....	16
3. Privire istorică asupra evoluției Criminalisticii	21
3.1. Apariția și evoluția Criminalisticii la nivel internațional.....	22
3.2. Dezvoltarea Criminalisticii în România	27
4. Principiile Criminalisticii.....	28
5. Identificarea criminalistică	34
5.1. Noțiunea de identificare criminalistică	34
5.2. Obiectul identificării criminalistice	35
5.3. Principiile identificării criminalistice	37
5.4. Metodologia identificării criminalistice.....	40
5.4.1. Metode de examinare specifice Criminalisticii	40
5.4.1.1. Examinarea separată	41
5.4.1.2. Examinarea comparativă.....	41
5.4.2. Fazele identificării criminalistice	43
5.5. Concluziile activității de identificare	44
5.6. Identificarea criminalistică prin procedee probatorii specifice: constatarea tehnico-științifică și expertiza.....	45
5.6.1. Aspecte privind constatarea tehnico-științifică	46
5.6.2. Aspecte privind efectuarea expertizei criminalistice în procesul penal	47
5.6.2.1. Cadrul general în care se realizează expertiza în procesul penal	47
5.6.2.2. Domeniile expertizei criminalistice	52
5.6.2.3. Dobândirea calității de expert criminalist autorizat	53

5.6.2.4. Structuri publice care au ca obiect de activitate efectuarea expertizelor criminalistice.....	55
5.6.2.5. Laboratoarele private de efectuare a expertizelor criminalistice	57

Capitolul II

Elemente de tehnică criminalistică	59
1. Aspecte generale privind noțiunea de „urmă”	59
1.1. Definiția noțiunii de „urmă”	59
1.2. Clasificarea urmelor	61
2. Cercetarea urmelor corpului uman	66
2.1. Urmele care reproduc forma diferitelor componente ale corpului uman	66
2.1.1. Urmele de mâini.....	66
2.1.1.1. Aspecte generale privind urmele de mâini.....	66
2.1.1.2. Proprietățile desenului papilar	68
2.1.1.3. Topografia palmei.....	69
2.1.1.4. Clasificarea desenului papilar al falangetei	70
2.1.1.5. Detaliile desenului papilar	76
2.1.1.6. Alte informații care pot fi obținute prin analiza urmelor-formă ale mâinii.....	80
2.1.1.7. Procedeele identificării criminalistice prin analiza amprentelor	82
2.1.1.8. Modul în care sunt valorificate urmele de mâini în cadrul procesului penal.....	84
2.1.1.8.1. Căutarea și descoperirea urmelor de mâini	84
2.1.1.8.2. Relevarea urmelor de mâini	86
2.1.1.8.3. Fixarea urmelor de mâini	94
2.1.1.8.4. Ridicarea urmelor de mâini.....	95
2.1.2. Urmele de picioare	97
2.1.2.1. Tipurile de urme de picioare	98
2.1.2.2. Căutarea de pași.....	99
2.1.2.3. Aspecte specifice privind fixarea și ridicarea urmelor de picioare.....	102
2.1.3. Urmele de dinți.....	103
2.1.4. Urmele de buze	105

2.1.5. Urmele de urechi	106
2.1.6. Urmele de nas	106
2.1.7. Urmele frunții	106
2.1.8. Urmele de unghii	107
2.2. Urmele biologice de natură umană	107
2.2.1. Urmele de sânge	107
2.2.2. Urmele de salivă	111
2.2.3. Urmele de spermă	112
2.2.4. Alte urme biologice	115
2.3. Cercetarea firului de păr	115
2.4. Urmele olfactive	118
2.5. Analiza genetică (analiza ADN)	120
2.6. Identificarea persoanei prin descrierea semnalmentelor exterioare și prin analiza vocii și a vorbirii	125
2.6.1. Identificarea prin descrierea semnalmentelor exterioare..	125
2.6.1.1. Portretul vorbit	126
2.6.1.2. Procedee tehnice folosite în demersul de identificare a persoanelor prin descrierea semnalmentelor exterioare	132
2.6.2. Identificarea persoanelor după voce și vorbire	134
2.6.2.1. Caracteristicile vocii	135
2.6.2.2. Caracteristicile vorbirii	136
2.6.2.3. Expertiza criminalistică a vocii și vorbirii	137
2.7. Identificarea cadavrelor cu identitate necunoscută	139
3. Cercetarea urmelor obiectelor, a urmelor constând în resturi de obiecte și a urmelor constând în obiecte	141
3.1. Urmele obiectelor de îmbrăcăminte	142
3.2. Urmele produselor alimentare	143
3.3. Urmele produselor cosmetice	144
3.4. Urme ale fumatului	145
3.5. Urme ale folosirii unor sisteme de iluminat	145
3.6. Urmele de praf	146
3.7. Urmele de plante	148
3.8. Alte tipuri de urme-materie (de sol, de lemn, de vopsea, de sticlă, de frânghii)	149
3.9. Microurmele	151

3.10. Urmele instrumentelor de spargere.....	152
3.11. Urmele de incendii și explozii	155
3.11.1. Urmele de incendii	155
3.11.1.1. Tipuri de incendii.....	155
3.11.1.2. Cercetarea urmelor de incendii	161
3.11.2. Urmele de explozii	163
3.12. Urmele mijloacelor de transport	165
3.12.1. Urmele autovehiculelor	166
3.12.1.1. Urmele de rulare	167
3.12.1.2. Urmele de impact.....	170
3.12.2. Urmele mijloacelor de transport cu tracțiune animală.....	171
3.13. Elemente de balistică	172
3.13.1. Structura și clasificarea armelor de foc	173
3.13.2. Muniția armelor de foc	178
3.13.3. Urmele rezultate în urma utilizării armelor de foc	182
3.13.3.1. Urmele rămase în urma utilizării armelor cu țeavă ghintuită.....	182
3.13.3.1.1. Urmele rămase, după folosire, pe arma cu țeavă ghintuită	182
3.13.3.1.2. Urmele rămase pe muniție în urma utilizării armelor cu țeavă ghintuită	183
3.13.3.1.3. Urme formate pe corpul uman ca urmare a tragerii cu arma cu țeavă ghintuită	184
3.13.3.1.4. Urmele formate pe obiecte în urma utilizării armelor cu țeavă ghintuită	189
3.13.3.2. Urmele rămase în urma utilizării armelor cu țeavă lisă	190
3.14. Elemente privind cercetarea criminalistică a înscrisurilor.....	191
3.14.1. Noțiunea de înscris	191
3.14.2. Delimitări de sens între cercetarea criminalistică a înscrisurilor, grafologie și grafoscopie	192
3.14.3. Obiectivele cercetării criminalistice a înscrisurilor.....	194
3.14.4. Noțiuni privind cercetarea tehnică a înscrisurilor	194
3.14.4.1. Reguli de manevrare a înscrisurilor, cu scopul de a preveni degradarea lor	195

3.14.4.2. Modalități de refacere a înscrisurilor deteriorate	195
3.14.4.3. Stabilirea autenticității actelor	197
3.14.4.4. Stabilirea vechimii actelor	198
3.14.4.5. Cercetarea criminalistică a hârtiei	199
3.14.4.6. Cercetarea criminalistică a cernelurilor și a altor substanțe utilizate pentru scriere.....	201
3.14.4.7. Cercetarea metodelor de falsificare a înscrisurilor	202
3.14.5. Elemente de grafoscopie. Caracteristicile de identificare a scrisului	208
4. Fotografia judiciară.....	213
4.1. Fotografia judiciară operativă.....	215
4.1.1. Fotografia judiciară realizată la fața locului	215
4.1.2. Fotografia semnalmentelor.....	216
4.1.3. Fotografia de fixare a unor activități de urmărire penală	217
4.2. Fotografia judiciară de examinare	218
4.2.1. Fotografia de examinare în radiații vizibile.....	218
4.2.2. Fotografia de examinare în radiații invizibile	220

Capitolul III

Elemente de tactică criminalistică.....	223
1. Organizarea activității de urmărire penală.....	223
1.1. Planul de urmărire penală	223
1.2. Versiunile de urmărire penală.....	225
2. Tactica efectuării cercetării la fața locului.....	227
2.1. Definiția și caracteristicile cercetării la fața locului	227
2.2. Obiectivele cercetării la fața locului	228
2.3. Regulile după care se desfășoară cercetarea la fața locului	230
2.4. Măsuri de pregătire a cercetării la fața locului	231
2.5. Desfășurarea cercetării la fața locului.....	238
3. Tactica audierii persoanelor.....	240
3.1. Tactica audierii martorilor	240
3.1.1. Etapele obținerii mărturiei.....	241
3.1.2. Reguli tactice utilizate în audierea martorilor	244

3.2. Tactica audierii persoanei vătămate.....	248
3.3. Tactica audierii suspectului și a inculpatului.....	250

Capitolul IV

Scurte considerații de sinteză privind metodologia criminalistică..

1. Precizări	257
2. Definiția metodologiei criminalistice. Reguli.....	257

Bibliografie.....	261
-------------------	-----

Cărarea de pași analizată în mod clasic reprezintă o înșiruire de urme statice. Ea este definită de anumite elemente, care, analizate individual sau în ansamblu, pot oferi informații utile (a se vedea **Figura 8**): *direcția de mișcare*; *linia mersului*; *lungimea pasului*; *lățimea pasului*; *unghiul pasului* (*unghiul de mers*).

(1). **Direcția de mișcare**, indicată de sensul în care se află vârful picioarelor, este definită tehnic drept linia mediană care poate fi trasată prin intervalul delimitat de cele două șiruri de pași, corespunzătoare celor două picioare.

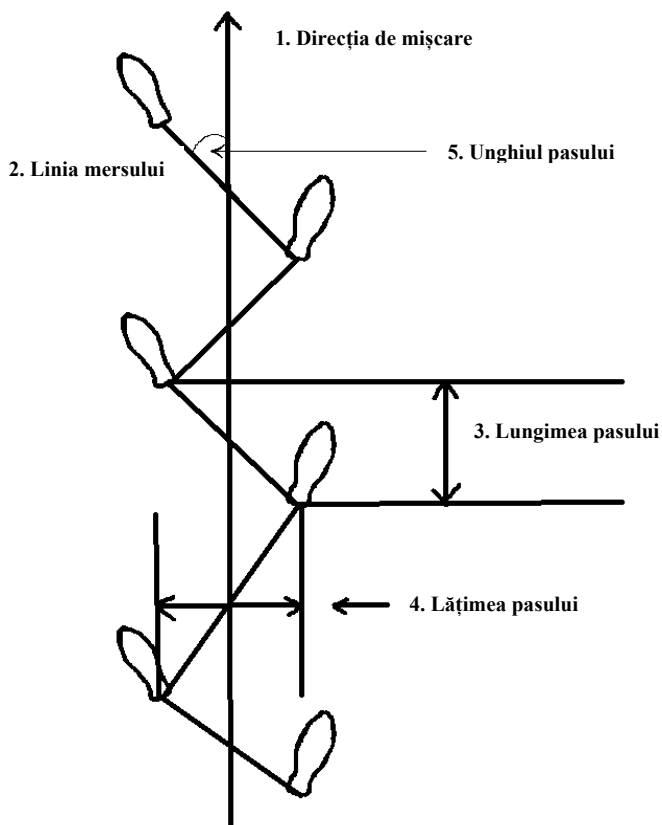

Figura 8. Cărarea de pași

În afara observării sensului în care se află vârful piciorului, direcția de mișcare este indicată de anumite efecte fizice pe care le produce piciorul în mers asupra suprafeței de deplasare. Mersul se caracterizează prin trei etape¹:

- atingerea solului cu tocul (călcâiul), care este însoțită de o fină mișcare înainte, ce lasă o urmă specifică;
- așezarea întregii tălpi pe suprafața de deplasare;
- ridicarea piciorului, însoțită de o fină mișcare înapoi a vârfului piciorului, care, de asemenea, lasă o urmă specifică.

Cunoașterea efectelor fizice ale mersului asupra solului, imposibil de disimulat, este importantă pentru demascarea unor cazuri în care făptuitorii încearcă să indice direcția de mers opusă, de exemplu prin purtarea unei perechi de încălțăminte special confecționată, cu tocul în dreptul vârfului piciorului.

(2). Linia mersului se determină prin unirea a două elemente corespundente (de exemplu, a urmei călcâielor) de la cele două picioare, succesiv, de la un picior la celălalt și apoi iar la primul picior. Linia mersului are o formă de linie frântă, în zig-zag. Unghiurile formate de segmentele liniei mersului variază în funcție de lungimea pasului².

(3). Lungimea pasului este determinată de distanța dintre două urme succesive, lăsate de fiecare dintre picioare, măsurată paralel cu direcția de mers. Ea se determină având ca reper urma aceluiași element al piciorului (de exemplu, călcâiul sau vârful piciorului) de la fiecare dintre cele două picioare, aflate, pe rând, în succesiune. Practic, lungimea pasului arată pe ce distanță înaintează o persoană, cu fiecare pas pe care îl face. Lungimea pasului crește odată cu viteza de deplasare și scade dacă persoana transportă o greutate³.

(4). Lățimea pasului se determină, de regulă, prin măsurarea distanței dintre extremitățile interioare ale călcâielor din două urme succesive ale celor două picioare, măsurarea făcându-se perpendicular pe direcția de mers. Lățimea pasului crește odată cu creșterea vârstei. De asemenea, lățimea pasului este mai mare dacă persoana care lasă urma transportă o

¹ A. Ciopraga, I. Iacobuță, *op. cit.*, p. 68.

² *Idem.*

³ C. Suciu, *op. cit.*, p. 252.

greutate. Lăţimea pasului scade odată cu creşterea vitezei de deplasare. Şi sexul persoanei influenţează lăţimea pasului, femeile având o lăţime a pasului mai mică¹.

(5). Unghiul pasului (unghiul de mers) este unghiul care se formează între axul longitudinal al urmei unei tălpi şi linia care indică direcţia de mişcare. Unghiul pasului este mai mic la femei, copii şi bătrâni².

2.1.2.3. Aspecte specifice privind fixarea şi ridicarea urmelor de picioare

Aşa cum am precizat mai sus, aspectele prezentate cu referire la fixarea şi ridicarea urmelor de mâini sunt, în principiu, valabile pentru toate categoriile de urme, deci şi pentru urmele de picioare. Vom face, în continuare doar unele precizări privind aspecte specifice pentru fixarea şi ridicarea urmelor de picioare.

Cu privire la fixarea prin consemnarea în procesul-verbal, este important faptul că se consemnează separat atât dimensiunile urmei în ansamblul său, cât şi dimensiunile tocului³.

În ceea ce priveşte fixarea prin fotografiere a urmelor de picioare, trebuie precizat faptul că lângă urmă se va aşeza un dispozitiv de măsurat, cu indicarea clară a dimensiunii. Alte elemente specifice au în vedere fotografierea urmelor de picioare formate în zăpadă, caz în care se folosesc tehnici menite să sporească vizibilitatea şi să atenueze strălucirea (utilizarea unor filtre galbene, prăfuirea cu grafît)⁴.

Cu privire la ridicarea urmelor de picioare, în plus faţă de cele menţionate la urmele de mâini, dorim să facem unele precizări privind urmele de picioare formate în zăpadă. Pentru a nu se distruge detaliile urmei, mulajul poate fi făcut cu sulf topit, deoarece acesta se răceşte rapid şi preia forma urmei înainte ca zăpada să fie topită. De asemenea, pentru urmele din zăpadă se pot folosi şi materiale plastice⁵.

¹ A. Ciopraga, I. Iacobuţă, *op. cit.*, p. 69; C. Suciu, *op. cit.*, p. 252.

² I. Iacobuţă, M. Covalciuc, *Criminalistică, op. cit.*, p. 56; E. Stancu, *op. cit.*, p. 138; C. Suciu, *op. cit.*, p. 253.

³ A. Ciopraga, I. Iacobuţă, *op. cit.*, p. 66.

⁴ *Idem.*

⁵ E. Stancu, *op. cit.*, p. 138.